

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra ochrany lesa a myslivosti

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Kritické zhodnocení chovu nepůvodních druhů zvěře
v České republice**

**The critical analysis of breeding of introduction game
species in the Czech Republic**

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Ing. Miloslav Vach, CSc.

Vypracovala: Včeláková Renáta

Praha 2008

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Kritické zhodnocení chovu nepůvodních druhů zvířete v České republice“ zpracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

V Praze dne 21. 4. 2008

.....

Renáta VČELÁKOVÁ

Poděkování

Ráda bych touto formou poděkovala vedoucímu bakalářské práce Doc. Ing. Miloslavu Vachovi, CSc. za rady a odborné vedení.

V Praze dne 21. 4. 2008

.....

Renáta VČELÁKOVÁ

Anotace

Současný způsob hospodaření vyvíjí velký tlak na naše původní druhy zvěře, ubírá jim remízky a přirozené kryty. Jsou většinou plně závislé na mysliveckém managementu, který se snaží dodržet normované stavy a úživnost honiteb. Tlak je na naši původní zvěř kladen i z hlediska introdukovaných druhů zvěře. Velká část nepůvodních druhů má velmi podobné, či stejné potravní a ekologické nároky jako zvěř původní. A mnohdy je na naše území zavlečen i cizí parazit.

Ptáci

Introdukce pro lovecké účely

Od 15. století jsou do ČR dováženy různé druhy ptáků vhodné pro lovecké účely. Do této kategorie patří především hrabaví ptáci. To jsou např. bažanti, orebice, křepelové, krocani. Chovají se převážně ve voliérách, odkud jsou vypouštěni do obor nebo do volné přírody. Většina druhů se v ČR neetablovala.

Introdukce pro hospodářské účely

Do této kategorie spadají druhy ptáků chovaných za účelem hospodářské výroby masa, kůže, peří atd. Kromě druhů introdukovaných pro lovecké účely jsou to především běžci (pštros, emu, nandu). Tito ptáci bývají chováni především ve voliérách a farmových chovech. Žádný z těchto druhů se v ČR neetabloval ani neaklimatizoval.

Introdukce pro zájmové účely

Tyto druhy ptáků jsou chovány v zajetí především pro potěšení chovatele. Ptáci jsou chováni v zoologických zahradách a u menších chovatelů. Hojně chovanými druhy jsou vrubozobí (kachny, husy, labutě atd.), hrabaví (bažanti, křepelky atd.) a holubovití (holubi, hrdličky atd.). Mnohé druhy občas ze zajetí uniknou, v přírodě ovšem zpravidla brzy hynou. V ojedinělých případech dochází k jejich déleodobému přežívání nebo dokonce úspěšnému zahnízdění (např. husice rezavé). Žádný z těchto druhů se v ČR neetabloval. K aklimatizaci došlo zřejmě u páva korunkatého. Introdukované druhy ptáků se nejčastěji etablují v západní a jihovýchodní Evropě. Odtud jednotliví jedinci zaletují na území ČR. Některé z těchto druhů (např. berneška velká nebo husice egyptská) jsou schopné přežívat v podmínkách střední Evropy a lze očekávat, že se časem etablují i na území ČR. Výskyt nepůvodních druhů ptáků na území ČR monitoruje Faunistická komise při České společnosti ornitologické.

Savci

Dovoz introdukovaných druhů zvěře probíhá již od středověku, kdy byly zámecké zahrady a obory plné nepůvodních druhů zvěře. Většinou tato zvěř sloužila jako zajímavá trofej nebo pro exotičnost obor.

Velká část introdukované zvěře se na naše území dostala úmyslně. Byla chována v oborách a pro volně žijící živočichy nepředstavovala žádnou hrozbu. Jednalo se především o sudokopytníky, kteří představovali zajímavou trofej. Probíhala také introdukce zvěře za účelem zdokonalení trofejí. Tyto druhy byly kříženy s naší původní zvěří. Další kategorií introdukce jsou neetablované druhy, které se do přírody dostaly úmyslně či neúmyslně. Tyto druhy mají výskyt na našem území pouze epizodní a neohrožují ekologickou stabilitu naší fauny. Často se také stává, že se na naše území dostává zvěř z okolních států. Některé druhy se invazně rozšířily na naše území.

Na území ČR se etablovalo 7 kopytníků (sika Dybowského, sika japonský, daněk evropský, jelenec běloocasý, kamzík horský a muflon).

Invazní charakter má v dnešní době nutrie říční, norek americký a mýval severní. Těmto druhům je zapotřebí věnovat největší pozornost a sledovat jejich populační nárůsty.

Nepůvodní druhy tvoří poměrně velkou část naší zvěře a je zapotřebí jejich stavu neustále kontrolovat a při zvýšení stavů neodkladně zasáhnout. Pokud vyplní volné stanovištní a potravní místo, jsou na našem území vítány. Při střetu původního a nepůvodního druhu by měly být vynaloženy takové prostředky, abychom uchránili náš původní druh. Při oborových chovech a chovech za účelem vylepšení trofejí je velmi důležité dbát na to, aby hybridní jedinci neunikli do volné přírody a nekřížili se s původními druhy. Pokud se potvrdí možnost hybridizace mezi původním a nepůvodním druhem ve volné přírodě, je bezpodmínečně nutné nepůvodní druh odstranit z této oblasti a tím uchránit čistotu krve naší zvěře.

Obsah

1. Úvod.....	13
1.1 Cíl práce.....	14
2. Rozbor literatury.....	15
3. Metodika práce.....	17
4. Ptáci- <i>Aves</i>.....	18
4.1 Bažantovití - <i>Phasianidae</i>	
4.1.1 Bažant diamantový (<i>Chrysolophus amherstiae</i>).....	18
4.1.2 Bažant královský (<i>Syrnaticus reevesii</i>).....	18
4.1.3 Bažant obecný (<i>Phasianus colchicus</i>).....	19
4.1.4 Bažant stříbrný (<i>Lophura nycthemera</i>).....	21
4.1.5 Bažant ušatý (<i>Crossoptilon auritum</i>).....	22
4.1.6 Bažant zlatý (<i>Chrysolophus pictus</i>).....	22
4.1.7 Bělokur rousný (<i>Lagopus lagopus</i>).....	22
4.1.8 Krocán divoký (<i>Meleagris gallopavo</i>).....	23
4.1.9 Křepel kalifornský (<i>Callipepla californica</i>)	24
4.1.10 Orebice čukar (<i>Alectoris kakelik</i>).....	25
4.1.11 Orebice horská (<i>Alectoris graeca</i>).....	25
4.1.12 Orebice rudá (<i>Alectoris rufa</i>).....	25
4.1.13 Páv korunkatý (<i>Pavo cristatus</i>).....	26
4.1.14 Perlička obecná (<i>Numida meleagris</i>).....	27
4.2 Emuovití – <i>Dromaiidae</i>	27
4.2.1 Emu (<i>Dromaius novaehollandiae</i>).....	27
4.3 Holubovití – <i>Columbidae</i>	27
4.3.1 Holub věžák (<i>Columba livia f.fera</i>)	27

4.4 Ibisovití – <i>Threskiornithidae</i>	29
4.4.1 Ibis posvátný (<i>Threskiornis aethiopicus</i>).....	29
4.5 Kachnovití – <i>Anatidae</i>	29
4.5.1 Berneška velká (<i>Branta canadensis</i>).....	29
4.5.2 Husa indická (<i>Anser indicus</i>).....	30
4.5.3 Husice egyptská (<i>Alopochen aegyptiaca</i>).....	30
4.5.4 Husice liščí (<i>Tadorna tadorna</i>).....	31
4.5.5 Husice rezavá (<i>Tadorna ferruginea</i>).....	31
4.5.6 Kachnice kaštanová (<i>Oxyura jamaicensis</i>).....	31
4.5.7 Kachnička mandarinská (<i>Aix galericulata</i>).....	32
4.5.8 Kachnička karolinská (<i>Aix sponsa</i>).....	32
4.5.9 Kachnička šedoboká (<i>Callonetta leucophrys</i>).....	33
4.6 Pštrosovití – <i>Struthionidae</i>	34
4.6.1 Pštros dvouprstý (<i>Struthio camelus</i>).....	34
4.7 Tinamovití – <i>Tinamidae</i>	35
4.7.1 Tinama inambu (<i>Rhynchotus rufescens</i>).....	35
5. Savci – <i>Mammalia</i>.....	36
5.1 Hrabošovití – <i>Arvicolidae</i>	36
5.1.1 Ondatra pižmová (<i>Ondatra zibethicus</i>).....	36
5.2 Jelenovití – <i>Cervidae</i>	39
5.2.1 Axis indický (<i>Axis axis</i>).....	39
5.2.2 Axis vepří (<i>Axis porcinus</i>).....	40
5.2.3 Daněk evropský (<i>Dama dama</i>).....	41
5.2.4 Jelen kavkazský - bílá forma (<i>Cervus elaphus</i>).....	43

5.2.5	Jelen milu (<i>Elaphurus davidianus</i>).....	44
5.2.6	Jelenec běloocasý (<i>Odocoileus virginianus</i>).....	45
5.2.7	Mazama šedý (<i>Mazama gouazoupira</i>).....	48
5.2.8	Muntžak malý (<i>Muntiacus reevesi</i>).....	48
5.2.9	Sambar indický (<i>Cervus unicolor</i>).....	49
5.2.10	Sambar ostrovní (<i>Cervus timorensis</i>).....	50
5.2.11	Sika Dybowského (<i>Cervus nippon dybowskii</i>).....	51
5.2.12	Sika japonský (<i>Cervus nippon nippon</i>).....	53
5.2.13	Sob evropský (<i>Rangifer tarandus tarandus</i>).....	56
5.2.14	Sob sibiřský (<i>Rangifera tarandus sibiricus</i>).....	57
5.2.15	Srnčík korejský (<i>Hydropotes inermis</i>).....	58
5.2.16	Srniec sibiřský (<i>Capreolus pygagrus</i>).....	59
5.2.17	Wapiti východní (<i>Cervus elaphus canadensis</i>).....	60
5.3	Klokanovití – <i>Macropodidae</i>	61
5.3.1	Klokan rudokrký (<i>Macropus rufogriseus</i>).....	61
5.4	Kuskusovití – <i>Phalangeridae</i>	62
5.4.1	Kusu liščí (<i>Trichosurus vulpecula</i>).....	62
5.5	Lasicovití – <i>Mustelidae</i>	64
5.5.1	Norek americký (<i>Mustela vison</i>).....	64
5.6	Medvídkovití – <i>Procyonidae</i>	66
5.6.1	Mýval severní (<i>Procyon lotor</i>).....	66
5.7	Nutrioovití – <i>Myocastoridae</i>	68
5.7.1	Nutrie říční (<i>Myocastor coypus</i>).....	68
5.8	Psovítí – <i>Canidae</i>	70
5.8.1	Liška polární (<i>Alopex lagopus</i>).....	70
5.8.2	Psík mývalovitý (<i>Nyctereutes procyonoides</i>).....	71
5.9	Turovití – <i>Bovidae</i>	74

5.9.1 Antilopa jelení (<i>Antilope cervicapra</i>).....	74
5.9.2 Gazela dorkas (<i>Gazella dorcas</i>).....	75
5.9.3 Kamzík horský (<i>Rupicapra rupicapra</i>).....	76
5.9.4 Koza bezoárová (<i>Capra aegagrus</i>).....	78
5.9.5 Kozorožec horský (<i>Capra ibex</i>).....	81
5.9.6 Kozorožec kavkazský (<i>Capra caucasica</i>).....	82
5.9.7 Muflon (<i>Ovis musimon</i>).....	83
5.9.8 Paovce hřivnatá (<i>Ammotragus lervia</i>).....	86
5.9.9 Tahr himalájský (<i>Hemitragus jemlahicus</i>).....	87
5.10 Velbloudovití – <i>Camelidae</i>	88
5.10.1 Lama guanako (<i>Lama guanicoe</i>).....	88
5.11 Veverkovití – <i>Sciuridae</i>	89
5.11.1 Svišť horský (<i>Marmota marmota</i>).....	89
5.12 Zajícovití – <i>Leporidae</i>	91
5.12.1 Králík divoký (<i>Oryctolagus cuniculus</i>).....	91
6. Diskuze.....	94
7. Navrhovaná opatření.....	96
8. Závěr.....	99
9. Použitá literatura.....	101
10. Přílohy.....	107